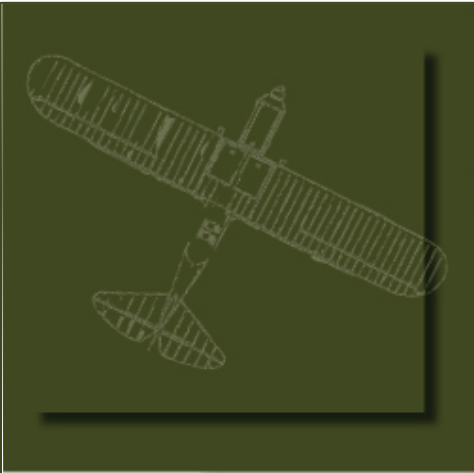

DOCUMENTS DE TREBALL
PROPOSTA DIDÀCTICA.
CAMP D'AVIACIÓ DE ROSANES

- INTRODUCCIÓ 3
- RELACIÓ DE DOCUMENTS 5

INTRODUCCIÓ

INTRODUCCIÓ

El conjunt de recursos i materials necessaris per a dur a terme les activitats d'aquesta proposta didàctica és ric i variat atesa la diversitat tipològica i de continguts de cada una d'elles.

De tots els recursos presentats però, cal destacar el conjunt de **documentació originària de l'època de gran valor històric i patrimonial** trobada durant les diverses recerques en els arxius militars i en els arxius locals implicats amb el camp de Rosanes, així com aquells de caire privat o particular.

Així doncs, part de les activitats educatives compta amb el suport i complementació de fonts primàries que ajudaran a empatitzar a l'alumnat amb els fets i les persones vinculades al camp d'aviació de Rosanes.

Tota aquesta **documentació ha estat digitalitzada per tal de poder accedir-hi a través de la web del propi projecte**. La resta de material necessari per a les activitats serà proporcionat pels responsables d'execució de les activitats, els quals compten amb una completa **"motxilla didàctica"**.

Finalment, afegir que les dues **Estacions d'Interpretació**, els **faristols informatius** i altra **senyalètica** present al llarg del recorregut del camp de Rosanes, també són recursos utilitzats per al desenvolupament d'algunes activitats educatives d'aquesta proposta didàctica.

● Introducció

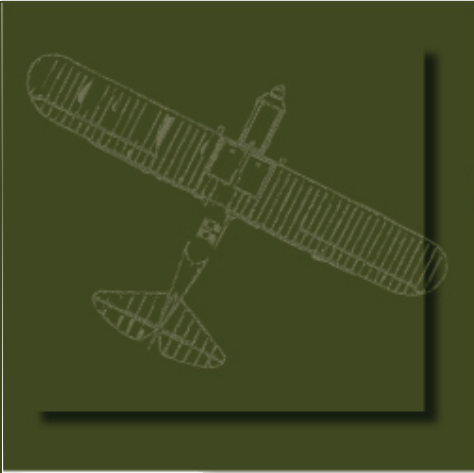
○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

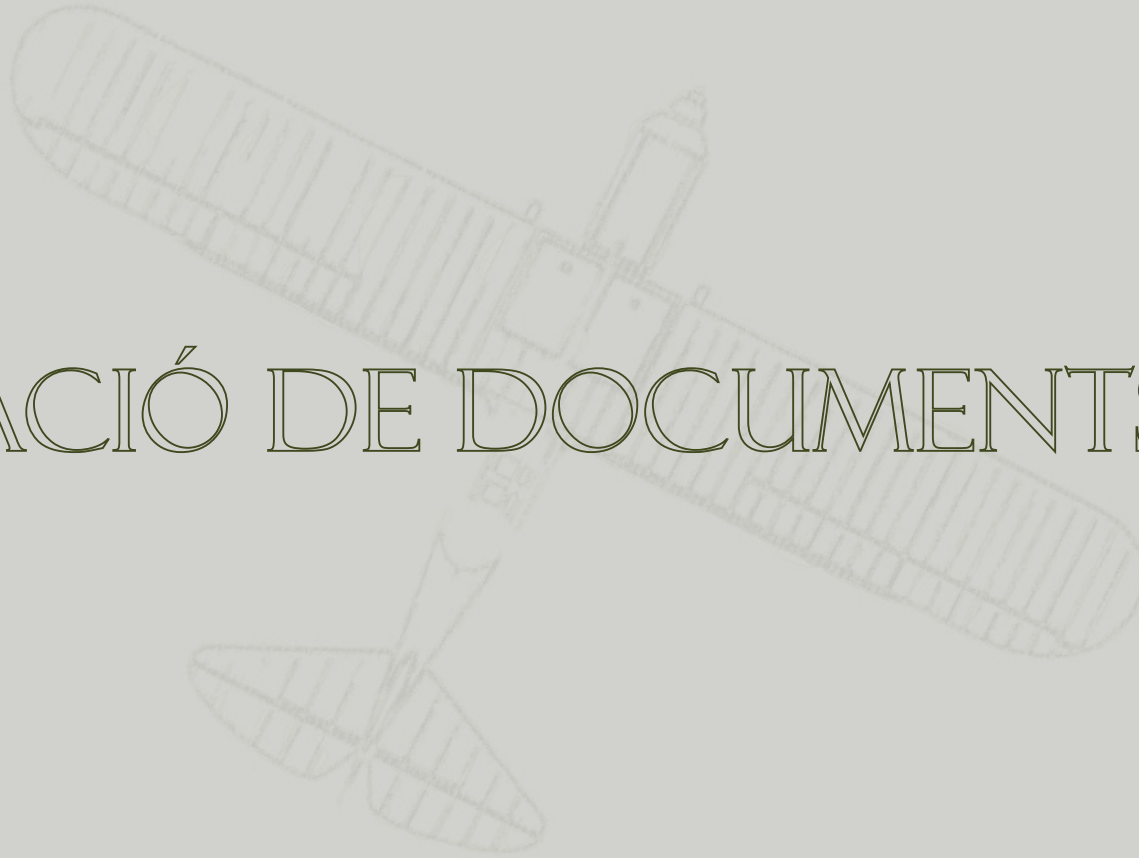
○ Activitats post-visita

○ Relació de documents

○ Equip de treball

RELACIÓ DE DOCUMENTS

Document 1. Fitxa d'Investigació Històrica (FIH). Activitat *Fem d'Investigadors*.

Document 2. Proposta de materials i recursos. Activitat *Fem d'Investigadors*.

Document 2A. Estat de l'interior de l'església parroquial de la Garriga després de la Guerra Civil. Va ser cremada l'any 1936. Foto de 1939. Fotografia cedida pel Sr. Albert Benzekry (Fundació Josep Maurí).

Document 2B. Interior de l'església parroquial de la Garriga abans de la guerra. Fotografia cedida pel Sr. Albert Benzekry (Fundació Josep Maurí).

Document 2C. Garriguencs aplegats per a collir ametllons. Al fons es distingeix la bandera republicana. Any 1938. Fotografia cedida pel Sr. Albert Benzekry (Fundació Josep Maurí).

Document 2D. Hangar del camp d'aviació de Rosanes. Any 1933?. Fotografia cedida pel Sr. Albert Benzekry (Fundació Josep Maurí).

Document 2E. L'estació de trens de la Garriga després del bombardeig. Febrer de 1939. Fotografia cedida pel Sr. Albert Benzekry (Fundació Josep Maurí).

Document 2F. L'estació de trens de la Garriga a la dècada de 1910. Fotografia cedida pel Sr. Albert Benzekry (Fundació Josep Maurí).

Document 2G. Dia 2 de febrer de 1939, l'endemà de l'ocupació Nacional. Plaça de l'Església. Fotografia de l'Arxiu Municipal de la Garriga.

○ Introducció

○ Activitats
prèvies

○ Activitats
al camp de
Rosanes

○ Activitats
post-visita

● Relació de
documents

○ Equip de treball

Document 2H. El Frente de Juventudes l'any 1939, a Can Recoder. La Garriga. Fotografia de l'Arxiu Municipal de la Garriga.

Document 2I. Disposicions de la publicació *Normes generals i instruccions tècniques. Junta de Defensa Passiva de Catalunya. Conselleria del Treball i Obres Públiques. Govern de la Generalitat. 1937.* Fotografia d'arxiu Pavelló de la República.

Document 2J. El pilot sergent de la República Héctor de Diego, pertanyent a la 2ª esquadrilla del Grup 30, "Natatxes". Fotografia: Héctor de Diego.

Document 2K. Cartell de l'autor valencià Josep Renau dedicat a l'aviació republicana. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

Document 2L. Cartells dedicats a l'aviació republicana, l'un per sol·licitar l'allistament de voluntaris de mecànics i l'altre en honor als aviadors. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

Document 2M. Portada d'una de les revistes gràfiques més famoses de l'època, "Estampa", amb un reportatge sobre els aviadors republicans. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

Document 2N. Il·lustració d'una postal on podem veure un metrallador d'un avió durant un combat aeri. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

Document. 2O. Il·lustració del dibuixant Eusebio Alonso Esteban en homenatge al personal d'aviació del Grup 30 format pels avions i tripulants dels "Natatxes" el 1977. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

○ Introducció

○ Activitats
prèvies

○ Activitats
al camp de
Rosanes

○ Activitats
post-visita

● Relació de
documents

○ Equip de treball

Document 2P. Il·lustració d'un avió "Mosca" realitzada per Àngel Sánchez.

Document 2Q. Il·lustració d'un avió "Natatxa" realitzada per Àngel Sánchez.

Document 2R. Cartell d'homenatge dels obrers, gràfic realitzat per J.Briones en homenatge a l'aviació republicana. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

Document 2S. Cartell dedicat a promoure el sindicat de la UGT (Unión General de Trabajadores) en el sí de l'aviació republicana. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

Document 3. Normes i pautes per a la redacció de l'article. Activitat *Fem d'Investigadors*.

Document 4. Imatge aèria del camp de Rosanes i delimitació de la seva extensió sobre el terreny. Institut Cartogràfic de Catalunya. Activitat *Recerca de coordenades*.

Document 5. Itinerari i senyalització del camp de vol de Rosanes.

Document 6. Fotografia aèria de l'aeròdrom de La Garriga. 13-4-1934. Archivo Histórico del Ejército del Aire (AHEA), Villaviciosa de Odón, Madrid.

Document 7. Ampliació de la fotografia aèria de l'aeròdrom de La Garriga. 13-4-1934. Archivo Histórico del Ejército del Aire (AHEA), Villaviciosa de Odón, Madrid.

○ Introducció

○ Activitats
prèvies

○ Activitats
al camp de
Rosanes

○ Activitats
post-visita

● Relació de
documents

○ Equip de treball

Document 8. Fotografia aèria de l'aeròdrom particular del Sr. Fernández. La Garriga. 18-11-1935. Archivo Histórico del Ejército del Aire (AHEA), Villaviciosa de Odón, Madrid.

Document 9. Ampliació de la fotografia aèria de l'aeròdrom particular del Sr. Fernández. La Garriga. 18-11-1935. Archivo Histórico del Ejército del Aire (AHEA), Villaviciosa de Odón, Madrid.

Document 10. Vista aèria (a vista d'ocell) de l'aeròdrom particular del Sr. Fernández. Archivo Histórico del Ejército del Aire (AHEA), Villaviciosa de Odón, Madrid.

Document 11. Fotografia actual de l'hangar del camp d'aviació de Rosanes. Autor: David Gesalí.

Document 12. Il·lustració del model d'hangar dissenyat pel G.A.T.C.P.A.C. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.

Document 13. Revista *Lauro* del Museu de Granollers, número 11: Article sobre *Casa i hangar Esteve Fernández a la Garriga, 1933*. Autor article: Lluís Cuspinera.

Document 14. Fotografies del Pavelló Mies Van der Rohe. Barcelona. Imatges sota Llicència *Creative Commons*: <http://commons.wikimedia.org>

Document 15. Carta de notificació de l'ocupació del camp d'aviació particular de la finca "Fernández" per part dels militars republicans. La Garriga, 14 d'Agost de 1937. Arxiu de l'Ajuntament de la Garriga. Fons: correspondència de l'alcaldia.

○ Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

● Relació de documents

○ Equip de treball

Document 16. Fotografia aèria amb l'extensió delimitada del camp de vol civil i militar de Rosanes. Archivo General Militar de Ávila (AGMA). Activitat *Atenció, ja són aquí els militars!*

Document 17. Fotografia aèria amb l'extensió delimitada del camp de vol civil i militar de Rosanes. Fotografia de l'Institut Cartogràfic de Catalunya. Activitat *Atenció, ja són aquí els militars!*

Document 18. Informe reservat de l'aeròdrom de la Garriga. Archivo General Militar de Ávila (AGMA).

Document 19. Fotografia il·lustrativa de la construcció d'un aeròdrom militar. Archivo General Militar de Ávila (AGMA).

Document 20. Avió Savoia S-79 bombardejant el front. Fotografia: Angelo Emiliani.

Document 21. Avions Savoia S-79 tornant a la base de Palma de Mallorca després de bombardejar. Fotografia: Angelo Emiliani.

Document 22. Membres de la 2ª Esquadrilla de Xatos. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona. Fons: Francesc Viñals.

Document 23. Contingut de l'enigma. Activitat *L'enigma de les 3 anelles.*

Document 24. Preguntes per a resoldre l'enigma. Activitat *L'enigma de les 3 anelles.*

Document 25A. Pistes per a resoldre l'enigma. Activitat *L'enigma de les 3 anelles.*

○ Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

● Relació de documents

○ Equip de treball

Document 25B. Principals aeròdroms republicans a la segona meitat del 1938. Activitat *L'enigma de les 3 anelles*.

Document 26. Solucionari de l'enigma. Activitat *L'enigma de les 3 anelles*.

Document 27. Il·lustracions (perfils i vista plana) d'un avió "Xato" realitzades per Ángel Sánchez. Activitat *Ocells de ferro*.

Document 28. Il·lustracions (perfils i vista plana) d'un avió "Mosca" realitzades per Ángel Sánchez. Activitat *Ocells de ferro*.

Document 29. Il·lustracions (perfils i vista plana) d'un avió "Natatxa" realitzades per Ángel Sánchez. Activitat *Ocells de ferro*.

Document 30. Il·lustracions (perfils) d'un avió "Fiat" realitzades per Ángel Sánchez. Activitat *Ocells de ferro*.

Document 31. Il·lustracions (perfils) d'un avió "Savoia" realitzades per Ángel Sánchez. Activitat *Ocells de ferro*.

Document 32. Membres de la 2ª esquadrilla, Grup 30 de "Natatxes" al xalet de Rosanes. Fotografia: Héctor de Diego.

Document 33. Emblemes de l'Arma d'aviació republicana (*D.O. del Ministerio de Marina y Aire número 223, 26 de febrero de 1937*). Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

Document 34. Fotografia de la sala de motors de l'escola de mecànics, Godella. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona. Fons: Antoni Vilella.

○ Introducció

○ Activitats
prèvies

○ Activitats
al camp de
Rosanes

○ Activitats
post-visita

● Relació de
documents

○ Equip de treball

Document 35. Fotografia d'alumnes de l'escola de mecànics, Godella. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona. Fons: Antoni Vilella.

Document 36. Fotografia d'un mecànic en formació. Fotografia: Antoni Vilella.

Document 37. Carnet de mecànic d'aviació d'en Josep Portal Fortuny, de la *Escuela de Mecánicos de Aviación Militar*. Fotografia: Josep Portal Fortuny.

Document 38. Pilots de la primera promoció URSS. Los Alcázares, 9-7-1937. Fotografia: Antoni Vilella.

Document 39. Alumnes de l'escola de pilots a França. Fotografia: Vicente Baxaulí.

Document 40. Document de formació de la *Escuela de vuelo y combate. Organización del Aeródromo para vuelos de enseñanza*. Archivo General Militar de Ávila (AGMA).

Document 41. Itinerari del camp de vol de Rosanes i punt de sortida de l'activitat. Activitat *Què en queda de tot plegat?*

Document 42. Plànol general de l'aeròdrom de la Garriga dissenyat per Adela Sendra Ferré. Activitat *Què en queda de tot plegat?*

Document 43. Plànol detallat de les construccions i serveis de l'aeròdrom de la Garriga dissenyat per Adela Sendra Ferré. Activitat *Què en queda de tot plegat?*

○ Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

● Relació de documents

○ Equip de treball

Document 44. Fotografia de la caserna pels soldats (Can Riembau). Autor: David Gesalí.

Document 45. Fotografia de la garita pel sentinella (Can Riembau). Autor: David Gesalí.

Document 46A. Fotografia de l'entrada del menjador de tropa (Can Riembau). Autor: David Gesalí.

Document 46B. Fotografia del barracot i menjador de tropa (Can Riembau). Autor: David Gesalí.

Document 47A. Fotografia de l'entrada oest del refugi antiaeri de Can Sorgues. Autor: David Gesalí.

Document 47B. Fotografia de l'exterior de la coberta del refugi de Can Sorgues reforçada de ciment. Autor: David Gesalí.

Document 47C. Fotografia de l'entrada est del refugi antiaeri de Can Sorgues. Autor: David Gesalí.

Document 48A. Fotografia del refugi elemental nº1 de l'aeròdrom de la Garriga. (Visió des del sud-est). Autor: Ramon Ferrandis.

Document 48B. Fotografia de l'entrada al refugi elemental nº1 de l'aeròdrom de la Garriga. Autor: Ramon Ferrandis.

Document 49A. Fotografia del refugi elemental nº2 de l'aeròdrom de la Garriga. (Visió general). Autor: Ramon Ferrandis.

Document 49B. Fotografia de l'accés al refugi elemental nº2 de l'aeròdrom de la Garriga. Autor: Ramon Ferrandis.

○ Introducció

○ Activitats
prèvies

○ Activitats
al camp de
Rosanes

○ Activitats
post-visita

● Relació de
documents

○ Equip de treball

Document 50A. Fotografia de la caseta de l'informador i "torre de control" (Ca l'Antoja). Autor: David Gesalí.

Document 50B. Fotografia del barracot de magatzem (Ca l'Antoja). Autor: David Gesalí.

Document 51. Fitxes arqueològiques dels elements i construccions més significatives de l'aeròdrom de la Garriga. David Gesalí. Activitat *Què en queda de tot plegat?*

Document 52. Membres de la 2ª Esquadrilla de Natatxes. Fotografia: Héctor de Diego.

Document 53. Pilots de xato. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

Document 54. Plànol (croquis) i mapa 1:50.000 realitzats per l'aviació franquista del camp d'aviació de la Garriga. Archivo Histórico del Ejército del Aire (AHEA), Villaviciosa de Odón, Madrid.

Document 55. Fotografia del pilot de mosques Antonio Calvo Velasco. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

Document 56. Fotografia del pilot de mosques Antonio Calvo Velasco. Fotografia d'arxiu Associació D'Aviadors de la República (ADAR), Barcelona.

Document 57. Fotografia del pilot de mosques Jose Luís López de Santa Maria Huici. Fotografia: família Santa Maria.

Document 58. Records de guerra: els pilots. Entrevistes extretes de: GESALÍ, D. i ÍÑIGUEZ, D. *El camp d'aviació civil, l'aeròdrom militar i el final de la guerra*. La Garriga: Ajuntament de la Garriga, 2008. Activitat *Els objectes parlen*.

○ Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

● Relació de documents

○ Equip de treball

Document 59. Records de guerra: la població civil. Entrevistes extretes de: GESALÍ, D. i ÍÑIGUEZ, D. *El camp d'aviació civil, l'aeròdrom militar i el final de la guerra*. La Garriga: Ajuntament de la Garriga, 2008. Activitat *Els objectes parlen*.

Document 60A. Muntatge de foto aèria obtinguda de l'Institut Cartogràfic de Catalunya. Activitat *Posa't a Prova*.

Document 60B. Muntatge de foto aèria obtinguda de l'Institut Cartogràfic de Catalunya. Activitat *Posa't a Prova*.

Document 61. Rosa dels vents. Activitat *Posa't a Prova*.

Document 62. Fotografia del paisatge del camp de Rosanes dividida en plans. Autor: Ramon Ferrandis. Activitat *Contemplem el paisatge*.

Document 63. Detalls fotogràfics del document 62 sobre el paisatge del camp de Rosanes. Activitat *Contemplem el paisatge*.

Document 64. Fotografia del paisatge del camp de Rosanes (quadrícula). Autora: Laia Coma. Activitat *Contemplem el paisatge*.

Document 65. Textos de Josep Pla extrets de: PLA, J. *La Catalunya vella: notes de viatge*. Barcelona: Ed.Teide, 1965. I PLA, J. *Obra completa*. Volum XV: Les Illes. Barcelona: Ed.Destino, 1970. Activitat *Contemplem el paisatge*.

Document 66. Fotografia del paisatge del camp de Rosanes. Autora: Laia Coma.

○ Introducció

○ Activitats prèvies

○ Activitats al camp de Rosanes

○ Activitats post-visita

● Relació de documents

○ Equip de treball